

Polnina v državi SHS pavšalirana.

Naročnina listu: Celo leto K 120.—, pol leta K 60.—, četrt leta K 30.—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150.—. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Posamezna številka stane 1 kruno.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste. — Telefon št. 220.

30. številka.

Maribor, dne 16. marca 1921.

Letnik XIII.

Ruski boljševiki.

Popolnoma napačno je, ako smatramo ruske boljševike za nekake predstavitelje ruskega naroda ali pa za prvobornike za socialistična ali komunistična načela. Boljševizem je sicer pojav, ki se je razvil iz čisto posebnih ruskih revolucionarnih razmer, toda ne iz ruskega naroda in ne iz marksizma ter je v direktnem nasprotju z obema. Boj zoper boljševizem ni boj zoper ruski narod in ni boj zoper komunistična socialna načela. Trockij bo slednjič moral pasti, toda ruski narod bo ostal in tudi komunistična ideja bo ostala, kakor je na francoskem moral pasti Marat, a francoski narod je ostal in ideje, katere je rodila velika francoska revolucija, so se uveljavile med vsemi kulturnimi narodi.

Kako je na Ruskem prišel boljševizem do vlade? Pred vojno so bile na Ruskem sledeče stranke: 1. Socialni revolucionarji. To je bila največja in najmočnejša stranka, delovala je predvsem na ameti in bila je predstavljateljica ruskega kmetkega prebivalstva. Imela je širok agrarni program na zelo radikalni, komunistični podlagi. Taktiko je zavzemala čisto revolucionarno, bila je skrajno radikalna med ruskimi strankami. 2. Socialni demokrati. Pristaše so imeli skoraj izključno med ruskim tovarniškim delavstvom in med inteligentnim proletariatom, ki je študiral v tujini, zlasti med Judi. Razdelili so se za časa prve revolucije med japonsko vojno definitivno na dve struji. Menjševiki in boljševiki. Menjševiki so bili v velikanski večini, boljševiki so bili v veliki manjšini. Ko je Bolševizem izdelal načrt za prvo durno, so razpravljali socialni demokrati o tem, če ga sprejmejo ali ne. Velika večina se je izjavila, da zapusti revolucionarno taktiko in stopi na pot postavne ustavne borbe, ako bo ustavni načrt vseboval vsaj manjšino njihovih zahtev. Boljševiki so pa rekli, da zapuste pot atentatov in stopijo na postavno pot samo, ako se ugotovi večina (boljšinstvo) njihovih zahtev. Menjševiki so se udeležili volitev, boljševiki pa ne. Takrat so bili boljševiki majhna in zelo slaba struja, ki je obstajala skoro izključno iz Judov in je bila pri vseh drugih strankah skrajno osovražena. Glavna opora jim je bil „Bund“, tajna izključno židovska revolucionarna organizacija. Pozneje so vsled velikanske demoralizacije, ki je zavladala v njihovih vrstah, prišli popolnoma v razpad. Ta demoralizacija je bila v resnici nekaj brezprimerne v zgodovini. Znana je zgodba Azefa. Bil je seveda Jud, vodja takozvane bojne organizacije boljševikov, organiziral je uboj velike kneza Sergeja, mlajšega predsednika Plehveja in mnoge drugih slavni ubojev. Znani Burev ga je pa pozneje razkrinkal, da je stalno plačani agent „ohrane“, ruske tajne policije, ter ji je izdajal svojo tovariše, seveda za dobro plačo. Tako je razkrinkal Burev še mnogo drugih kolovodij boljševikov, da so bili obenem tudi vladni špicelj in prišel slednjič do zaključka: Če imaš pred sabo boljševika, ne veš nikdar, če ni ob enem tudi špicelj „ohrane“. Značilen je bil sestanek kolovodij boljševikov, ki se je vršil med vojno — seveda tajno, toda v stanovanju nekega avstrijskega policijskega komisarja — v Pragi. Udeležil se ga je tudi Braunstein-Trockij. Udeležencev je bilo med drugim petnajst, a med njimi vsaj 14 Judov. Eden med njimi, s krščanskim priimkom Malinovski, je bil — kakor se je izkazalo pozneje: 1. voditelj boljševikov; 2. uradnik ruske tajne policije; 3. vojni špijon Nemčije. Del 1 in služil je torej prav na vse strani. 3. Kadetije. To je bila napredna stranka buržoazije, podobna našim demokratom. Ime so dobili od začetne

K položaju v Beogradu.

Ustavnemu odboru je podaljšal g. predsednik konstituante rok delovanja do 21. marca. Od 21. marca bo šlo na zadnjega, zadnjega bo zbolel Pašič in zopet bodo preložili sklicanje plenuma konstituante, pred katerim se trese g. Pašičev kabinet, ki trdno stoji. . . . s pomočjo podaljševanja raznih rokov.

Ustavni odbor vedno z nova čisti ustavno centralistično slamo in ubogi politični starosta Pašič skuša na vse pretege z zavlačevanjem delovanja ustavnega odbora oslabiti opozicijo in pritegniti vsaj jedno izmed opozicijskih strank v vlado.

Vladne demokrate in radikale je zmedla tudi vest o prihodu Radiča — pred plenem konstituante, ki ne pomenja nič drugega, nego ojačenje opozicije in najbrž tudi politično smrtni udarec Pašičevemu kabinetu. Največ strahu pred prihodom Radiča v Beograd imajo demokrati, ker dobro vedo, da bi se znali nagniti radikali na avtonomistično plat opozicije in potem bo konec centralističnemu konitarstvu demokratov.

Da si ohranijo demokrati radikale kot zaveznike, se potegujejo in kažejo skrajno popustljivost napram muslimanom in zemljoradnikom, ki bi naj bili za demokratska korita — zadnji spas.

Čudno, kako začenjajo demokrati iz strahu pred premočjo opozicije vabiti v vlado muslimane in muslimanom na ljubo so pripravljeno opustiti kardinalno zahtevo svojega programa, ki kriči po izvedbi agrarne reforme, katere udeležitvi bi najbolj zadela v živo muslimanske veleposestnike. Da se zvabi muslimane iz opozicije v vlado, bi bili demokrati pripravljeno dovoliti turškim begom milijonsko odškodnino za njih veleposest. Muslimani dobro uvidevajo to popustljivost demokratov glede izvedbe agrarne reforme, radi tega pa stopajo pred Pašiča z vedno novimi in nepregledno visokimi svotami kot odškodnino za odkup veleposestev begov.

Kakor je razvidno danes iz mese-

besed „konstitucijski demokrati“, 4. Oktobristi. To je bila konservativna stranka meščanstva in plemstva. Imenovala se je tako, ker je imela za program takozvani oktoberjski carski manifest. Druge, bolj na desnici stoječe stranke, kakor „monarhisti“ itd., niso imeli pomena, ker niso imeli korenin med narodom.

Kako je torej mogoče, da je tako slaba, demoralizirana in osovražena stranka, kakor so bili boljševiki, zavladala nad Rusijo?

Tudi to si lahko razložimo. Pri revolucionarnem izbruhu pomeni kmetstvo prebivalstvo zelo malo ali nič. Odločujoče mesta, namreč delavski proletarijat, ki je discipliniran in zbran na krajih, kjer je središče uprave, dalje pa pridejo odločilno v poštev oni krogi, ki vzdržujejo stari režim, namreč vojaštvo in uradništvo. Revolucija je mogoča samo, ako se ji pridruži vojaštvo. Rusko revolucijo med vojno je izvršil cel narod, namreč vse stranke vstevši tudi oktobriste. Posrečila se je, ker se je pridružil vojaštvo in uradništvo. Nato so dobili glavno moč v roke socialni revolucionarji, a ministrski predsednik je bil Kjerenski. Boljševiki niso pri tem sodelovali ničesar. Njihovi voditelji so se ves čas nahajali na varnem pri Nemcih. Sele sedaj so se vrnili domov in se poslužili splošne svobode za svoje razdiralno delo. Kjerenski je razbil armado s svojim postopanjem. Ruski kmet ni imel nobene ideje čemu se vojskuje. Na fronti ga je držala samo sila. On ni bil, kakor Francoz, ki se je vojskoval z zavednostjo za kaj gre. Kjerenski je tem ljudem, ki so bili skrajno

tarije med vlado in muslimani, bo ostala demokratska zahteva po izvedbi agrarne reforme le frazerska programatična točka, da se utrde tla — Pašičevemu kabinetu.

Državotvorna demokratska gospoda pa je začela vočigled nevarnosti Radičevega prihoda v Beograd kazati voljo popustljivosti tudi glede upravne decentralizacije. Radi tozadevnega popuščanja demokratov se še enkrat premlevajo razni ustavni členi, ki so bili prvotno po vladnem načrtu zasnovani in že sprejeti od ustavnega odbora v skrajno centralističnem prikritju. Ako bodo ustavo še dolgo obravnavali v ustavnem odboru, bodo pognale iz demokratskega centralizma same avtonomije in vse to se bo zgodilo iz strahu demokratov, da jih ne porine Radičev prihod v konstituanto proč od vladnih korit v opozicijo.

Koliko je resnice na Radičevem bodočem pojavu v plenumu konstituante, še danes ne vemo, vsekakor pa bodo tozadevne vesti precej resnične, ker sicer ne bi kazali demokrati tolike načelne popustljivosti glede agrarne reforme ter v vprašanju: centralizem ali avtonomija?

Ali stopijo v vlado muslimani in zemljoradniki ali ne, ali se prikaže g. Radič v konstituenti ali ne, vsekakor so omajana tla centralizmu in avtonomiji ni samo na vidiku, ampak že do mala dejstvo.

Huronski krik demokratov po državotvornosti centralizma se od dne do dne bolj razblinja v popustljivosti, in ne bo dolgo, ko bodo glede ustave prodrli načrti samoupravne pameti, ki bodo zadovoljili vse trezne elemente SHS plemen in katerim so se posmihal še pred kratkim prav prezirljivo naši gospodje iz demokratskega tabora.

Vreme v Beogradu se jasni in tudi stranka treh slovenskih slavnih strašil uvideva, da se Slovenci ne bodo pustili vključiti v koritarski krog centralizma od niti političnega omenka vredne slovenske manjšine.

naveličani vojne, oznanil evanجيل svobode. Sile ni nobene, kdor hoče naj služiti, kdor ne, naj gre domov, discipline ni potreba, vojaki naj delajo kar hočejo. Za njim so prišli boljševiki, ter oznanjevali vojaku, da se tukaj bori pravzaprav samo za tuji kapital. Ako se pa vrne domov, si lahko vzame zemlje od graščakov, katero bodo, ako zamudi pograbi, drugi. Kdo ne bi v takih razmerah vrget puške proč in šel domov! Tako so prodali boljševiki Rusijo svojim kruhodajalcem, nemškimi militaristom, sami pa ustvarili medtem na Ruskem za se novo militaristično organizacijo. Na Ruskem je do sedem milijonov Judov, ki žive po mestih, so organizirani in več ali manj izobraženi. Med vojno so Judje trpeli malo, če je bil poslan na fronto, je dezertiral, če je bil doma, je markiral. Ti jetniki so se prvi vrnili domov in stopili v službo boljševikov, zlasti, ker je bilo zelo dobičkanosno krasti po bankah, trgovinah in zasebnih hišah. Judje predstavljajo torej na Ruskem jako veliko, naravnost grozno moč. Poleg tega so jim bili na razpolago vsi vojni vjetniki, Nemci in Madžari, ki so bili opruščeni in dobili orožje v roke. Ruski narod se je razorožil prostovoljno a orožje so dobili vojni jetniki. Sedaj je bilo mogoče še naeti znatno število tujih najemnikov: Kirgizov, Baškirov, Kaimukov in različnih drugih turanskih ljud. Kdo teh ljudi ne bi služil, če je dobro plačan in lahko ropa in ubija kolikor hoče? Ruski kmet je postal torej popolnoma brez moči, delavec suženj huje kot rod carstvom, zavladal je Jud s pomočjo vojnih vjetnikov in turanskih ter kot šah lord. Našlo se je pač tudi med domačim

prebivalstvom ljudi, ki so šli radevolje med boljševiške bando, ker so se odvadili dela in hoteli živeti. Vlado boljševikov bi bilo najlažje primerjati s Cingiskanom, ki je nekdanji zavladal nad Rusijo. V svojem programu ima jo socialistična načela in to je sprejel ruski narod tako globoko in se tako boji starega carskega absolutizma, da ne mara podpirati nobenega carskega generala in je vsaka ofenziva iz tujine izključena. Boljševizem za more pasti samo od znotraj. A tudi kmeti upori ga ne bodo vrgli. Vsak kmeti upor bo krvavo zadušeno. Boljševizem zamore razpasti samo, ako odpade podlaga na kateri stoji, a to je njegovo vojaštvo. Ako se upre vojaštvo in pa oni krogi, ki vzdržujejo boljševiško upravo, bo padel tudi Trockij. Gotovo je pa, da se za njim nikdar več ne vrne carska reakcija. So la bo ruski narod izučila, da bo znal vzeti usodo svoje države v lastne roke.

Nesramno odiranje po tujih zavarovalnicah.

Zadnji čas se piše po slovenskem časopisju o represalijah za koroško Slovence, ki so v Avstriji brez vsakega pravnega varstva. Kako se te represalije res vrše, bomo videli iz tega, če povemo, kako nepostavno odirajo in sleparijo nemške in druge zavarovalnice naše ljudstvo in to celo s pomočjo naših oblasti in naših „narodnih“ advokatov.

Državni zakon, ki ureja razmerje med zavarovalnico in zavarovancem določa, da ima banka pravico tožiti za premijo, če ta ni plačana, samo štiri mesece po zapadlosti in če tega ne stori, velja to za dokaz, da je zavarovanje razveljavila in zavarovane zbrisala. Naše domače zavarovalnice se drže tega in zavarovalnino iztirjajo v določenem času ali zavarovanje zbriseje, ne pa tako tuje nemške zavarovalnice, zlasti „Wechselsteige“ v Gradcu. Ta tirja zavarovance, ki so že davno pri domačih zavodih zavarovani, celo za večletno premijo nazaj. Ker je pa vspeh drugače negotov, si najame advokata, da iztirjava te zastarele premije, katerih posestnik niti po postavi ni dolžen plačati in je tirjatev tudi iz stališča neopravičena, ker bi zavarovalnica ne plačala nikake odškodnine, če bi bilo medtem, ko je bila zavarovalnina na dolgu, poslopje pogorelo. Ker se nato vaden človek ne spozna na paragrafe in se boji še več in stroškov, jih največ nasede tem advokatskim opominom in plača po krivici zavarovalnino in visoke odvetniške stroške v mnemu da ima odvetnik prav in da ne bi zahteval plačila, če bi zavarovalnica postavila ne bila upravičena tirjati. Na ta način je bilo samo v brežiškem okraju nebroj posestnikov oškodovanih, več ali manj pa povsod, ker so plačali za dve in tri leta nazaj in nekdo iz konjiškega okraja nam piše, da je plačal celo za 7 let nazaj. Vprašamo toraj te „narodne“ odvetnike: Ali ne zaslužite, da bi se v prvi vrsti proti vam izvajale represalije? Od nas eden, ki nima s paragrafi prepreženih možgan, bi si štel pod čast, s lihi koga v plačilo na nemško banko, če bi vedel, da je tirjatev neupravičena in krivična, niso pa tako tankovestni naši narodni advokati, ala Stiker, Prus. itd.

Težke obtožbe imamo tudi proti našim sodnim oblastem. Neka slovenska zavarovalnica je morala opustiti vsa zavarovanja v Nemški Avstriji radi zaprek, ki so se ji stavile od avstrijskih sodnih in iz tega vzroka sedaj niti ena jugoslovanska zavarovalnica tam ne deluje, ko pa nasprotno naše sodnje nemške banke celo protetirajo. Te zavarovalnice, računajoč z nevednostjo ljudstva v pravnih za-

devah in na pomoč naših advokatov in sodni, zahtevajo potom teh te neopravičene zavarovalnice tožbenim potom, kjer je sami odvetniški opomini našo imeli vspeha. Naše sodnije izdajajo na to plačilna povelja, ne da bi se prepričale, če ni morda tožba zastarela in je toraj nepostavna, tožene se tega ustraši in plača, ali pa zamudi napraviti pravočasno upor in se s tem že tudi obsojen ter mu nobeno tarnanje več ne pomaga, odgovor je le: Plačati, ali bo pa rubežen!

Na tak način in po neopravičenih advokatskih opominih je bilo zapeljano po prevratu že stotine naših slovenskih posestnikov, ki so bili oškodovani za težke tisočake v prid nemškimi in tudi laškim zavarovalnicam in v korist naših liberalnih odvetnikov. Skoro pri vseh teh sodnih razpravah, če namreč pride do tega, se pa opazja še to le: Če je banka pravočasno vložila in razsodi sodnik njej v prid, mora plačati stranka vse stroške, ki jih naračuni zavarovalnica in njen odvetnik in ki znašajo včasih ogromne vsote, če pa zgubi zavarovalnica, pa prisodi sodnik v največ slučajih posestniku in njegovim pričam za pot, stroške in zamudo kar smešne nizke zneske, včasih tudi samo 10 do 20 krou za več ur hoda in celodnevno zamudo skupaj, včasih pa tudi nič, za kar imamo dokaze v rokah.

Neki sodnik, bivši protežiranec slaboznanega Pittreicha gre pa v prijaznosti do nemške banke še malo bolj daleč. Ker je posestnik temeljito dokazal, da mu je zavarovanje pri tej poteklo, da je pravočasno odpovedal in da ji sploh ni ničesar dolžan, je razpravo že parkrat odgodil, da bi nemška banka znabiti staknita še kak paragraf, po katerem bi se stranka lahko obsodila na plačilo. Značilno za narodno čuvstvenost tega sodnika je še to, da je z nemškim agentom zavarovalnice prijazen, medtem ko je pa strankino pričlo celo nahrulil, če je hotela kaj povedati, kar ni bilo tej nemški družbi v prid. In taki mladenci so kot v zasmeh starejšim, izkušenim in slovensko čutečim sodnikom in preko njih v službi celo povišani liberalni odvetniki pa, ki na tak nečeden način pomagajo prazniti žepe slovenskemu kmetu brez razlike političnega prepričanja, bodo pa veljali še v naprej kot najboljši narodnjaki, represalije proti Nemcem in njihovim zaščitnikom pa ostanejo prazen strah ki je v sredi votel in okoli ga pa nič ni.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Minuli ponedeljek se je sestala konstituenta, da je po kratki seji podaljšala ustavnemu odboru rok za njegovo delovanje do dne 5. aprila. Na tej seji gotovo ni bilo navzočih veliko poslancev kljub tozadevni trditvi časopisja. Kako pičlo število poslanec se je udeležilo te seje, je dokaz, da ni mogel do dela verifikacijski odbor, ker ni prišlo zadostno število članov tega odbora.

Pašičeva mešetarija z muslimani se je baje posrečila. Muslimanske zahteve za vstop v vlado so sprejete in dobe muslimani 250 milijonov dinarjev odškodnine za odkup kmetov in dve ministrstvi: šume in rudarstvo ali trgovino in pa verstvo. V pokrajinskih vladah v Sarajevu se odstopa muslimanom: notranje poverništvo, verstvo ter socialna politika. Kot protuslugo vladi za priznanje teh turških zahtev pristanejo muslimani na vladni ustavni načrt.

Vsled sporazuma muslimanov z vlado je nastal v klubu razdor in grozijo razni mlajši člani z izstopom.

ITALIJA.

V italijanskih političnih krogih prevladuje mnenje, da so šteti dnevi Giolittijevega kabineta in se govori o sestavi nove vlade iz vrst opozicije, o razpustu parlamenta ter o novih volitvah, ki bi naj bile 5. junija. Ost političnega boja je pred vsem naperjena proti delovanju zunanega ministra grofa Sforze, katerega lončionska politika bode v oči Nittijs ter njegove prijatelje.

NEMČIJA.

Zavezniki nadaljujejo z zasedbo nemških mest. V Londonu se govori, da bodo ententlarji zasedli celo Berlin, da prisilijo Nemce do pokorščine pod pariški diktat.

RUSIJA.

Iz zadnjih poročil je razvidno, da je uvedla boljševiška klika v celi Rusiji, kjer se vršijo v večini krajih upori, pravcato strahovlado. Takozvana „čezvičajka“ (vojno sodišče) deluje s polno paro. Kmetom, ki se gladi nočejo pokoriti, odvzemajo njih posestva.

Mesto Kronstadt, ki je torišče protiboljševiške vstaje, so blokirale rdeče čete in vlada v mestu radi tega veliko pomanjkanje živeža. Prebivalstvo je zbegano, ne zaupa olicirjem bele garde in zapušča mesto ter beži na Finsko, deloma pa tudi v Petrograd. Nad Kronstadtom plovejo letala rdeče armade in obmetavajo mesto neprestano z bombami, tako da si ne upa nihče na ulico. Poveljnik vstave je neki Burkov, ki ima svoj stan na oklopi „Petrovavlovsk“, v rešnici pa vodijo protiboljševiški poriet generali bivše ruske carske armade. Kronstadtska posadka je neznatna — ker ne presega 20.000 mož in je razventega disciplina tega moštva zelo razrahljana. Pomisliti je treba, da imajo uporniki večje izgube, kakor pa boljševiki, kar vpliva zelo na moralno silo uporniških čet. Kljub temu, da so boljševiki blokirali Kronstadt, ugotavljajo listi, da obstoja med mestom ter lainsko zvezo, ker se je nekaterim osebam posrečilo, priti iz Kronstadta na Finsko.

Po poročilih iz Helsinkij pa se položaj v Kronstadtu jasni. Uporniki so izdali proklamacijo, v kateri poveljujejo kontrarevolucijo, ki se bori proti vsaki diktaturi in najsi pride iz leve ali desne strani. Pričeli so izdajati glasila. Razentega so vpostavili poročevalsko službo za inozemstvo.

Politična poročila.

p Iz Nar. kluba. Belgrajski listi prinašajo informacije iz vrst poslancev Narodnega kluba. Po teh izjavah bi se izvršila v kratkem fuzija Narodnega in Jugoslovanskega kluba v eden klub. Ako ne vstopijo muslimani v vlado, bi tudi oni vstopili v ta novi blok. Ako bi Radičeva stranka sprejela svojo dosedanje taktiko, bi se pozneje tudi ona pridružila. Po računih poslancev Narodnega kluba bi štel leta blok z avsem 112 članov.

p Radičev memorandum. Poslanec Narodnega kluba dr. Gjuro Surmin je prispel v Beograd z Radičevim ustavnim načrtom in z nekim memorandumom. V prestolnici je vzbudilo to delstvo veliko pozornost.

p Radič popušča. V belgrajskih političnih krogih zatrjujejo, da pride v kratkem v Beograd deputacija Radičeve stranke, ki bo izročila predsedniku konstituantne svoj ustavni načrt. S tem je Radič priznal legalnost konstituantne. Kar se tiče vladavinske oblike, je Radič sedaj spremenil svoje prvotno stališče in se bo glede tega pogajal z ostalimi strankami opozicije. Zaenkrat se pogaja Radič z Nar. klubom, slišijo se pa glasovi, da bodo stopili z njim tozadevno v stik tudi še muslimani. Da, da, vlada trdno stoji!

p Protičev naslednik. Radikalna stranka je sprejela demisijo Stojana Protiča in je bil izvoljen Aca Stančević novim predsednikom.

Poročila o protestnih shodih.

d Lepo protestno zborovanje se je vršilo v nedeljo, dne 13. t. m., v društvenem domu v Slivnici pri Mariboru. Zborovalci so poslušali z velikim zanimanjem govornika dr. Capudra, ki je v daljšem govoru ožigosal nasilje demokratske vlade. Tozadevna resolucija je bila enoglasno sprejeta.

d Protestni shodi v Smartinu, Vurbergu in v Dogošah so se lepo izvršili. Na vseh treh shodih je govoril tajnik Zebot. Posebno lep je bil shod pri g. Maherju pri brodu v Dogošah. Zbrani so bili najodličnejši možje tu in onstran Drave.

d Protestu slovenskega naroda

zoper napade liberalcev, framasonov in samostojnežev na svobodo katoliške cerkve in versko vzgojo mladine se je tudi pridružil Ptuj in njegova okolica. Imeli smo tri shode: Po prvem opravilu v Ptuj za moše, po drugem opravilu v Dornavi, popoldne pa zopet v mestu za ženski spol. Na vseh treh zborovanjih je govoril poslanec dr. Hohnjec.

d Lepo protestno zborovanje proti kulturnobojnim nakanam osrednje vlade se je vršilo v nedeljo, dne 13. marca v Osluševih pri Veliki Nedelji. Shodu je predsedoval naš odlični pristaš g. Korpar, govorila sta posestniški sin Anton Gojčič in urednik Golob. Zborovalci so zasledovali izvajanja govornikov s pažljivostjo in je ob koncu bila sprejeta tozadevna resolucija.

Dnevne vesti.

d V klavnico bi nas tirali! Naše demokratsko časopisje se je doslej vedno zaletavalo v pisavo naših listov, „ki so zaplavali že popolnoma v protidržavne vode.“ Iz pisave beograjskega „Balkana“, torej političnega glasila radikalne stranke, pa je razvidno, da se nahajajo največji sovražniki našega ljudstva ravno tam, kjer to ni bilo pričakovati, namrec v Beogradu. Takozvani „prečanski“ (hrvatski in slovenski) listi so v člankih in noticah povdarjali, da nimamo razlogov, ki bi nas silihi, stopiti v službo zaveznikov ob priliki intervencije v Rusiji. To kost je pograbil „Balkan“, ki je prinesel v uvodniku zelo značilne besede: „Poleg vseh sramot, ki jih smo v dobi dveh let doživeli, smo dočakali največjo: da vodi veliki del našega časopisja odkrito kampanjo proti Franciji in zapadnim velesilam! Tem „Balkanovcem“ ni prav, da odklanjamo vsak poizkus, pridobiti nas za protiboljševiško akcijo. „Balkan“ trdi, da mrzimo zaveznike Srbije, ker smo služili Avstrije in ker živijo med nami razni „cesarjevci.“ Ne, ne, nismo avstrijant, toda nihče nas ne bo prisilil, da naj za francoski kapital žrtvujemo kri naših državljanov, čeprav se z našimi nazori ne strinjajo čokorilovci okoli „Balkana“!

d Konjunkturo je izrabil. Ker je prejela centralna vlada pritožbe o poslovanju ravnatelja posestev nadvojvode Friderika, grofa Bobrinskega, ga je finančni minister razrešil dolžnosti in postavil na njegovo mesto socialističnega poslanca Antona Kristana. Kristan si je posestva ogledal in naznanil ministru, da s rešme ponudbo, in da je pripravljen položiti svoj poslanski mandat. Radovedni smo, kaj porečejo k temu njegovi sodrugi-volilci, ki so mislili, da jih bo Tone tam v konstituenti dosledno zastopal. Ako pa pomislimo, da bodo njegovi bodoči dohodki veliko manjši nego 120 dinarske dnevniice, se njegovemu postopanju ne moremo čuditi. Mož je pač poznavalec konjunkturo. Tone si je pač mislil: „Dosedaj sem se „boril“ za pravice proletarcev v poslanski klopi, odslej bom pa svoje delo nadaljeval v mehkem fotelju ravnateljske pisarne Friderikovih posestev!“

d Dr. Tavčarju pripravljajo v Beogradu nakit reda Sv. Save II. razreda. Dr. Tavčar bo odlikovan v priznanje svoječasne strahu pred Suhim bajerjem. Političnemu starosti dr. Tavčarju privoščimo odlikovanje, ker je mož trobil v srebrni rog za Avstrijo, njenim vladarjem na čast gradil mostove po Ljubljani in branil „slavno“ Avstrijo pred razsulo s klavdivom in žeblički. Dr. Tavčarjevo avstrijsko delo je našlo odmev in zaslužen plačilo celo v jugoslovanskem Beogradu. Mogoče pa bodo odlikovali g. Tavčarja kot slovenskega literata, potem mu naj dajo Sv. Savo v vseh stopenih! Pa kakor rečeno: Naše častitke ateju k bodočemu odlikovanju.

d Blagoslov „Kmetijskega lista“. Iz Halož nam poročajo, da Samostojna sedaj z advokati in sodnijo iztirjuje zaostalo naročnino za „Kmetijski list“. Enako dela liberalni advokat dr. Tone Gosak. Ti ljudje si mislijo: Ob volitvah smo ljudi itak speljali na led, sedaj pa jih le gulimo.

d Kaj je z vašimi obljubami? Posestnik iz Podlehnik pri Ptuj nam piše: Samostojni kričarji so ob volitvah tako lagali in obljubljali, da sem

se res izneveril krščanski stranki in sem volil s Samostojno. Zakaj sem to učinil? Kandidat Kirbiš iz St. Janža in sedanji napolposlanec je na shodih v ptujskem okraju tako-le govoril pred volitvami: Mi samostojneži ne bomo šli v Beograd. Mi hočemo slovensko deželo in slovensko vlado v Belemgradu. Mi smo proti Srbom. Mi smo prijatelji Avstrije. Skrbeli bomo, da ne bo več davkov, ne vojaštva, ne žandarjev ne draginje. Tako so nam lagali. Sedaj pa sprevidimo, da so nas samo za norea imeli, da so le od nas glasove dobili. Pri nas jih je veliko število, ki so sedaj obrnili hrbet samostojnim lažnjivcem in bomo ostali zvesti krščanski stranki, to je Knetska zveza ozir. Slov. ljudska stranka. Sedaj, ko imamo samostojne poslance v Beogradu je še vsak dan slabše.

d Soc.-dem. posl. Kisovarju v Rogozi pri Mariboru slaba prede. Hrbet so mu pokazali celo njegovi najbližji somišljeniki. Pred volitvami je široko obljuboval, da bo odpravil davke, vojaštvo, draginjo in druge težave, a sedaj, ko on poslančuje v Beogradu, jih je še celo vsak dan nekaj več. On je tudi pri tistih poslancih, ki so prodali samoupravo Slovenije. Može Bregant, Pečovnik in Ekar so mu pri Pisanecu, oziroma Kreitnerju povedali v tem oziru take vroče, da je Kisovarju kar sapo zaprlo. Mož praznih obljub, skrij se!

d Zanimivosti iz Središča. Nedeljski roditeljski sestanek, ki ga je sklicalo šolsko vodstvo pri nas, je jasno osvetlil v pravi luči svobodomiselno vzgojo na središki šoli. Pribeževčeva sokolizacija, ki jo proglašajo sedanja vlada in ki je bila v Središču že davno v praksi, je doigrala. Mi starši smo se tega sestanka udeležili v velikem številu, kajti navdaja nas upravičena bojazen in skrb, kaj bo iz naših otrok, če bo šlo tako naprej? Podivjanost in surovost otročjadi presega že vse meje. Učitelji čutijo in težijo, da jim je deca zrastle čez glavo; tozadevno krivdo vidijo in iščejo vse drugod, le tam ne, kjer bi jo morali videti, namreč pri sebi samem. Cloveka v srce zaboli, ko sliši, kaj otroci pojejo v šoli. Cujte: „Regiment po cesti gre“, „Čuk se je oženil“, „Tam v karpatski gori“ itd. take in enake zaljubljene pesmi, ali je to za otroke in za šolo? G. ravnatelj se je sicer na sestanku v svojih izjavah pokazal zelo pobožnega, samo njegova primer a o teleh je bila neokusna.

d Zelo zanimivi so slovenjegraški Posilincei izza zadnjega ljudskega štetja. Na Nemca se je dal vpisati Josip Zepitsch (Cepič) sin trgovca in hišne posestnice. Ta gospod Cepič je baje mornariški komisar, ki prosi sedaj za sprejem v našo armado, kljub temu dan na dan zmerja čez našo državo in našo upravo, ter se shaja javno in na tihem z najbolj zagriženimi sovražniki Jugoslavije. Naše oblasti opozarjamo, da takih razdiralnih elementov ne bodo sprejeli v službo. Za Nemca se je dal vpisati tudi do pred kratkim uslužben kot darcar Prener in dr. Harpi. Dosedanji največji renegat Rebul se je sam vpisal za Čehoslovaka, a žena in otroci ter magister pa za Nemce. On rad do biva svoje moči za lekarno, ki so ali pa čuti o nemško. Debelak, klobučar in otroci so se vsi vpisali kot Nemci, kar se že na imenu vidi, da so ultragermani. Pri gostlinčarju Steinhauerju so vsi Nemci, ravnotako tudi peka Kacjaner in Unger in trgovci in fotografi Andreje. Seveda so Nemci tudi iz St. Janškega shoda znani Kramerji in Sulerji in njegov nezakonski sin Globočnik, ki služi sedaj pri vojaki nekje v Srbiji. Da so tudi devljariji Prui Nemci, nismo do sedaj vedeli, da si nam je tudi znano, da so Nemke Pratinkearjeve šivilje, kar že seveda kaže ime. Tudi Golova mlostiljiva in sinček Karlo so se vpisali za Nemce. Velika Nemka je tudi seveda od gospe Goll sestra, restavratorka Lavra Stojnšek, čeravno so doma pri Rogaški Slatini in starši niso znali nemški. Ulbl Rihard je uslužben v javni bolnici, ki bi pa brez Nemcev menda lahko izhajala. Da so Nemci trgovci Klingar, Vinkler, Haberman, Smauer, se ne zameri, da pa je Nemec trgovec Bastanič, Čak, Hodnik, Sivec, Potočnik, Koržič, ti striktni zdravnik dr. Kunej, Pungar

šek, ključavničar Brezovnik je pa le čudno in se mora vsak pameten človek smejeti. Se bolj smešno pa je, da je dal Zoržini vpisati 7 Slovencev seba pa kot Nemca. Znani slovenjgraško širokoustnož Günter je dal sebe in svoje ljudi vpisati za Nemce menda zato, da ga bodo zopet volili v okrajno zastop, k občini in drugim društvom, ter za cenilca, na kar se razume kot zajec na bobon. Ključavničar Kraus je dal celo svoje učence, ki so slovenskih staršev, vpisati za Nemce, zalagatelj piva ter gostilničar Eiholcer ne more živeti brez nemščine. Imena in osebnost vseh teh si bomo zapomnili, ker pogovor pravi, da čez 7 let vse prav pride.

d Sokolski načelnik — šolnik-pretepač. Od Sv. Vida pri Grobelnem je prišel lani v Smarje pri Jelšah za učitelja mlad pobič, ki pa bolj ljubi temo kot šolo. Zato so ga šmarski nočni ptiči Sokoli po imenu postavili za svojega načelnika. Ta sokolski načelnik je pred nekaj tedni pokazal, kaj da zna. napadel je z nekim drugim vrtilim Sokolom ponoči zahrbtno nekoga študenta, ki ni hotel trobiti v njegov rog in ga je pobil na tla. Za svoje junaštvo je bil primerno odlikovan pri sodnji, tako da je naš dični Sokol zdaj lahko še bolj ponosen na svojega načelnika. Mi Smarčani pa imamo to čast, da bo ta pretepač še naprej vzgajal našo dečo v pristnem sokolskem duhu. Toliko v poduk tistim, ki še ne vedo, kaj se to pravi: vzgoja v sokolskem duhu!

d Smarski ata Habjan so že spet „gor“ plačali. Tata Habjan so si hoteli prilastiti nekaj pravic na župnijskem posestvu, katerih pa niso imeli. Za priboritev teh tujelastniških pravic so zbornali vkup vse hlapce in konjske mešetarje kot priče. Kljub temu pričevanju pa so pogoreli pod sodniško roko prava in plačali par tisoč. No, pa saj jih imajo, naj le plačajo!

d Porotna obravnava proti odgovornemu uredniku „Slovenskega Gospodarja“ Zebotu se je vršila v soboto dne 12. marca v Mariboru. Tožil ga je samostojnež Kocmut od Sv. Barbare. Ko je njegov zastopnik dr. Gorišek videl, da ne bo kruha iz te moke, jo je korajžno popihal. Predlagal je preložitve obravnave. Senat je ugodil njegovemu predlogu.

d Usposobljenostni izpiti za obče ljudske in meščanske šole na državnem moškem učiteljskem v Mariboru se pričnejo v ponedeljek, dne 25. aprila 1921 ob 8. uri zjutraj. Pravilno opremljene prošnje je vposlati do 16. aprila 1921 na izpraševalno komisijo za obče ljudske in meščanske šole na državnem moškem učiteljskem v Mariboru.

d Podravska podružnica Slovenskega planinskega društva vabi svoje člane na občni zbor, ki se vrši v neželjo, dne 20. marca, v gostilni g. F. Glaserja v Smolniku ob 13., oziroma ob 14. uri pri vsakem številu navzočih po običajnem dnevnem redu. — Davorin Lesjak, tač. predsednik.

d Zveza ljudskih odrov v Ljub-

ljani naznanja, da se vrši njen prvi redni občni zbor dne 29. marca t. l. ob dveh popoldne v Ljudskem domu v Ljubljani, v prostorih ljudskega odra. Dnevni red: Poročilo pripravljalnega odbora, odobritev poslovnika, volitev odbora in slučajnosti. Delegati iz Stajerske naj se udeležijo občnega zbora sigurno.

Iz Celja.

d Se enkrat celjska šolska zadeva. Na naš dopis z dne 2. t. m. se je najprej uredništvo „Nove dobe“ spravit na klerikalce, kakor je pač ono navajeno in kakor ono zna. Nato pa je odgovoril šol. vodja g. Joško Bizjak z dolgo klobaso, ki se vleče od preobrata do danes in celo v prihodnost. On pravi, da je hotel 1. marca 1919, torej med šolskim letom dati o šolske oroke iz mestne šole okolški, in 10. julija 1919. Vzrok — pomanjkanje prostora. Ne pove pa odkod pomanjkuje prostora sredi leta in 10. julija 1919, ko še ni imel otrok vpisanih. Sicer pa naj bo temu tako ali tako, to pa bi moral vedeti, da se da ena soba uporabiti za dva razreda, za enega dopoldne, za drugega popoldne posebno v mestu. Skratka, ne moremo se ubraniti vtisa, da se gospod samo kapricira. To posebno potrjuje usoda predloga z dne 10. julija 1919. Zakaj pa pridejo plakati. Hvala, da smo bili zopet nanje opozorjeni! O spominu na nje smo se zopet enkrat prav od srca nasmejali. Prosimo še za tako zabavo, kakor lani. Pri plakatih se še enkrat omenja pomanjkanje prostora in iz tega izvaja potreba plakatov, da se mora šola v počitnicah urediti. To še ne drži! Najlepše pa pride sedaj: Po dopisu se na novo letošnje šolsko leto ni sprejel nobeden okolški otrok, razun nekaj novincev, po največ otrok mestnih uslužbencev. Povdarjamo pa, da ne samo v prvi razred, tudi v druge razrede so se sprejeli. Torej to tudi ne drži. Zato tudi drugih zatrdil ne jemljemo na znanje, ker še goovo bolj šepajo. Sploh pa z dolgo stjo dopisa ni nič ovrženega, s sklicevanjem na rajnega g. Gradišnika pa tudi ne, ker vemo, kako ga je bolelo, da se je z okolško šolo tako postopalo.

d Zameriti se nočejo! O neki varizniški aferi se je nejasno izrazila celjska „Nova doba“, ki noče priti z imeni na dan. Mnénja smo, da gre v tem slučaju za neko mesarsko „tropesno deteljico“ demokratskega kova. „Nova doba“ je iz previdnosti za molčala, da stoji velika večina celjskih mesarjev v JDS taboru in s oči la bi dobro, ako bi ob drugi priliki ne mahnila toliko v zrak. Z imeni na dan, celjska tetka!

d Predavanje v Celju. V četrtek, dne 17. marca, ob 8. uri zvečer, se vrši v lzo-praževalnem društvu hotel „beli vol“ poučno predavanje o časnikarstvu. Predava član uredništva mariborskih listov.

Širite naše liste!

gri zgražali, pri njej pa je vse mikavno in dražestno.

„Gotova stvar je, pravi, da se njena sestrčna omoži s Pavlom de Conprat.“

„Čula sem —“

Orkester, budvar, dame, plesalci, vse se je tisti trenutek zavrtelo krog mene in prijeti sem se morala za zastoje, da nisem padla.

Ko sem se zavedla iz omotice, se mi je zdel sijajno razsvetljeni salon kakor zavrt v gosto, meglo in Junona se je zelo začudila, ko sem jo poiskala in prosila, naj koj odideva.

Ce sem se spomnila na Pavla, sem si pravila: „Saj ni res! Gotovo da ni res! Cemu se toliko vznemirjati!“

Ko pa sem se spravljala spat, sem se razokala in nemirna slutnja me je obhajala, da me bo težka nesreča zadela.

Toda nobena reč se ne spreminja tako naglo kakor čuvstva šestnajstletnega dekleta. Drugi dan sem že spet upala in razgovor v budvarju se mi je zdel brezpomembno čenčanje. Sklenila sem, da bom skrbno opazovala Pavla. Tako pa sem bila nasa-

Iz Maribora.

d Seja mariborskega sosveta dne 15. marca je bila v marsičem zanimiva. Ze občinski proračun za leto 1921 sam na sebi, ki izkazuje nad 4 milijone kron deficita, je bil predmet živahni, dolgotrajni razpravi. Pred podrobno debato o proračunu vstane član sosveta Zebot in stavi na vladnega komisarja obširno interpelacijo v zadevi mestne hranilnice. Interpelant pojasnjuje, kako je gospodaril dr. Irgolič kot gerent hranilnice, kako je ustvarjal korita, kako je oškodoval na ta način zavod za dobrih 200.000 kron in to mestno hranilnico, ki ima od 42 milijonov hranilnih vlog celih 29 milijonov kron ničvrednih vrednostnih papirjev, med njimi 17. milijonov kron vojnih posojil. Tako se je gospod rilo v zavodu, ki le s težavo živi. In sedaj je zopet isti dr. Irgolič prevzel gerentstvo. Interpelant opozarja, da mesto Maribor s svojo davčno močjo jamči za varnost hranilnih vlog. Svet in vladni komisar imata radi tega sveto dolžnost, da se zanima, kako bo g. dr. Irgolič zopet naprej „gospodaril“ v mestni hranilnici. Vpraša ali je g. vladnemu komisarju zadeva znana in kaj je morebiti ukrenil v varstvo občinskih interesov pri mestni hranilnici. Nadalje predlaga, da mestni sosvet določi v smislu § 34 pravih mestne hranilnice 4 odposilnice, ki naj za čas gerentstva dr. Irgoliča v mestni hranilnici nadzorujejo poslovanje g. gerenta in uradnikov da se ne bo tam nič zgodilo, kar bi po nepotrebnem obremenilo hranilnico. Vladni komisar izjavi, da bo odgovoril na interpelacijo v prihodnji seji. Proračun se je sprejel. Istotako so se sprejeli predlogi finančnega odseka, glede novih dohodkov. Za danes omenjamo samo, da se uvedejo ti le novi oz. na novo zvišani mestni davki: led za eksport 20 K, klavna za eksport trikrat zvišana, davek od psa 400 K, veselčni davek 10%, užitnina od žganja 10 K, pivo 100 K od hektolitra, davek od avtomobilov 2000 do 3000 K, ekvipaž 500 do 800 K, davek na prenočišča, tehtarina na blago, ki gre skozi Maribor. Vse to bi neslo toliko, da je krit primanjkljaj. — Pri slučajnosti je sosvet ugodil prošnji delavstva v plinarni glede plač in dopustov. Prihodnja seja v četrtek 17. marca.

d Sokolska čast Naše sokolstvo je najbolj ponosno na sokolsko čast, ki je pa krog in krog volja, na sredini pa je nič ni! Istinitost ravnokar izrečene trditve o sokolski časti nam dokazuje slučaj mariborskega Sokola dr. Irgoliča. Za ponosnega Sokola prav nečastna dejanja izza dobe njegovega gerentstva pri mestni hranilnici mu je porinila „Straža“ pod nos. Pričakovali smo, da bo sicer „korajžni“ dr. Irgolič sklical častni sud bratov Sokolov, da opere svojo omadeževano garibaldinsko srajco. Kakor pa zvezo, dr. Irgolič ne pride pred častni sud, niti zagovarjal se ne bo v listih, ker je nova sokolska taktika ta, da molči, Sokoli, ako jih kdo

podrega na časti. Ako bi izbacili Sokoli iz svojih vrst vsacega, ki se je za na debelo pregrešil zoper čast, potem bi ostalo samo še ime Sokol brez članov v človeški podobi.

d Zadnja beseda Jureku Džamonji. G. bivši narodni poslanec iz Mostara bi rad prikrič s plaščem brez miselnosti arogantnega zmerjanja od namu očitanje grehe, katere je zakrivil svoj čas nad Hercegovino. G. Džamonja, da se ne bomo prerekali predolgo po časopisju, Vas zadnjič pozivamo, ovržite naše obdolžitve: 1. Mi Vas dolžimo, da ste pod staro Avstrijo prodali protizakonitum potom nekaj vaših nov krumpirja, ki je bil določen v prehrano hercegovskih revežev, banki v Brod. 2. Vam očitamo, da Vas je radi tega poštenega človeka nevrednega dejanja zahteval na odgovor mostarski sud, a ste se Vi rešili sodnega preganjanja samo pod zaščito imuniteta narodnega poslanca in se imate pač zahvaliti samo milostnemu očesu imunitetnega odseka, da ne sedite že pod ključem, kamor spadate kot oderut in zatiralec hercegovskih sirot. Vnebovpijoči Vam očitani grehi izsesavanja revežev in sirot ne spadajo pred častni sud, ampak pred postavno sodnico. Dokler ne ovržete Vaših Vam očitanih grehov, ste v naših in očeh javnosti človek, ki ne spada v pošteno človeško družbo, ampak v zapor!

d Delavska akademija se bo vršila na praznik sv. Jožefa dne 19. t. m. v dvorani JSZ, splavarska ulica 1. Na sporedu je petje, deklamacije, govor, dramatičen prizor. Igrala bo tudi godba. Akademijo priredi skupina JSZ v Mariboru. K udeležbi so vabljeni vsi člani in članice ter prijatelji delavstva. Dvorano bo razsvetljevala prvič novovpeljana električna luč. Opozorjamo, da je začetek ob pol 8. uri zvečer.

d Mariborska podružnica S. D. Zvezi vabi na občni zbor, ki se vrši dne 19. marca 1921 ob pol 5. uri popoldne v dvorani JSZ v Splavarski ulici (ne, kakor je bilo pomotoma javljeno v bogoslovju). Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora udeleži. Gg. starešine in duhovščina iskreno vabljeni!

Orlovski vestnik.

o Mariborski Orel praznuje svetega Jožefa: V soboto ob 6. uri zjutraj v stolnici pridiga, potem asistira na maši, med mašo sv. obhajilo. — Vsi bratje in sestre so dolžni se maše udeležiti. — Povabite svoje stariše! Bog živi!

Narodno gospodarstvo.

g Kmetskimi posestnikom. Kakor lani, tako razpolaga tudi letos Državna posredovalnica za delo z večjim številom kmetskih delavcev in poslov. Letos je tudi preskrbljeno vse potrebno, da pridejo isti k nam v čim največjem številu. Vsi, ki bi potrebovali takih poljskih delavnih moči, naj se obrnejo ustno ali pisмено na eno iz-

Moj stric in moj župnik.

Iz francoščine prevedel Paulus.

(Dalje.)

Z nevoljo pa sem zapazila, da je Pavel mnogo plesal z Blanko. Mene je povabil le redko in še tistikrat hladno in kratko. Podvojila sem svojo živahnost, da bi obrnila nase njegovo pozornost, toda kaj je to njega brigalo! Njegova glava, njegovo srce je bilo daleč od mene!

Zbežala sem v samotni kot in gladko odklonila vsako povabilo na ples. Skrila sem se med zastore, ki so delili salon od majhnega budoarja. Nekaj postarnih dam je sedelo v njem in se živahno razgovarjalo.

Kar čujem, da dve govorita o meni.

„Regina je krasna nočoj! Kakor vedno je tudi topot dosegla popola uspeh.“

„Blanka je lepša!“

„Da. Toda ni tako mična. Ponosna kraljica je, Regina de Lavallo pa drobna, srčkana princesinja!“

„Princesinja, da to je pravi izraz! In veste, vse se ji tako lepo podaja! Nad marsičem bi se pri dru-

jena, da bi se bila pri najmanjšem sumljivem pojavu moja četudi negotova in nejasna slutnja izpremenila v gotovost.

Popoldan tistega nesrečnega dne smo sedeli v salonu. Poveljnik in stric sta igrala šah, Blanka je obde- lovala dolgo Beethovno sonato, jaz pa sem slonela v naslonjaču in opazovala izpod napol zaprtih trepalnic Pavla, njegovo obnašanje in njegov obraz.

Sedel je pri klavirju, nekoliko za daj za Junono, jo poslušal z resnim licem ter jo venomer gledal. Zdelo se mi je, da se mu njegova resnoba prav nič ne podaja in da je izraz na njegovem licu zelo podoben dolgočasenju. Potrdilo me je v mojem mnenju, ko sem zapazila, da je komaj zadušil zehanje.

Tedaj sem se spomnila na slično duševno razpoloženje pri sami sebi. Tudi jaz sem rada poslušala, kadar je on igral. Ni mi pa ugajala glasba, ampak on.

In hipoma sem vse razumela.

Brigal je njega Beethoven! V Blanko je bil zaljubljen! Zoprna gla-

sba mu je dopadla v osebi, ki jo je ljubil! —

Junona je skončala svojo odurno sonato in Pavel ji je rekel z navdušenjem, ki sem ga prav dobro razumela:

„Kak mojster, tale Beethoven! Dovršeno ga igrate!“

„Zehalo se vam je!“ sem zakričala in planila na noge s tako naglico, da sta šahista jezno zagodrnjala.

„Misli la sem, da si zadremala, Regina!“

„Nisem zadremala, ne! In ponavljam, Pavlu se je zehalo, ko si igrala svojega nesrečnega Beethovna!“

„Regina sovraži glasbo tako zelo“, je rekel stric, „da drugim podtika kar sama čuti!“

„Da, da! Lepa čuvstva sem razkrila!“ sem odgovorila s tresočim glasom.

„Kaj ti je, Regina? Slabe volje si, preteklo noč se nisi naspala!“

„Nisem slabe volje, Junona! Ampak hinavščino sovražim ter ponavljam in pri tem ostanem in bom ostala do smrti, da se je Pavlu zehalo, zehalo se mu je!“

Dalje prihodnje.

med podružnice Državne posredovalnice za delo, ki se nahajajo v Ljubljani, Mariboru in v Ptuj.

g Nova tovarna. Tvrdka Sajovic & Komp. je napravila na Celovški cesti 26a (Spodnja Siška) tvornico kovinskih izdelkov. Tovarna je opremljena z najmodernejšimi stroji in tehničnimi pripomočki, ima lastno topilnico in livarno, brusilnico in galvanotehnično delavnico. Kakor čujemo, se bo pečalo podjetje specialno z izdelovanjem zifonskih glav in sprejemalo v popravila aparate za sodavičarsko in gostilničarsko obrt, za kar ni bilo v Jugoslaviji doslej še nobene tovarne. Z obratom se prične v kratkem. Pozdravljamo novo industrijo, s katero je storjen zopet en korak na poti naše narodno gospodarske emancipacije.

g 10 K bankovci. Na Hrvatskem se odredila delegacija finančnega ministrstva, da državne blagajne od sedaj naprej ne smejo več dajati 10 K bankovcev v promet. Davčni uradi jih morajo pod križnim zavikom vračati državi blagajni v Zagrebu.

g Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 141% do 141% naših kron, za 100 avstrijskih kron plačajo 21% do 22% naših kron, za 100 nemških mark 224 do 227 jugoslovanskih kron, za 100 čehoslovanskih kron 177 do 185 naših kron in za 100 laških lir plačajo 532 do 535 naših kron.

Martin Avšič:

Dr. Avguštin Stegenšek.

(Ob obletnici njegove smrti).

Veliko soboto bomo obhajali prvo obletnico smrti dr. Avg. Stegenška. Veda, kateri je živel, je bila zgodovi-

na umetnosti. Teh vrstic njemu v spomin pa ne piše znanstvenik-strokovnjak, ampak le hvaležen učenec. Ali pa povej s tem premo? Saj se mi zdi tako šolsko in hladno, če rečem: dr. Stegenšek nas je učil, vzgojeval, je vplival na nas! Bil pametnejši, radi smo ga imeli, razveselili smo se, če smo ga videli, vneto smo ga poslušali, ga izpraševali, se včasih kar prerekali z njim.

Kajti tak je bil dr. Stegenšek: vse si ga lahko vprašal, in pustil te je govoriti, je medtem gledal smehljaje pred se, te še spodbujal z: „Aha... aha!“ Potem ti je povedal svojo misel ni ti zameril nobene nepremišljene besede, ampak je tudi sam odgovoril šaljivo. Udati si se moral, ko je menil: „Zdaj je konec pa kraj!“ — ter se od srca zasmel, ako si ga še vedno ne- verno gledal.

Spoznali smo ga kot gojenci deskega semenišča, kjer je bil prefekt. Takrat smo vedeli o njem samo to, da je strašno nagel, da še med hojo vedno ponavlja neke letnice ali kaj, da se veliko bavi s fotografiranjem in da je dober do nas. Nadzoroval nas je ob sredah in sobotah pri učenju, zjutraj nas je hodil buditi in priganjati k študiju, če je kateri hotel ali nehoti preslišati jutranje zvonjenje, v nedeljo pa je imel večernice v semeniški kapeli.

V tretjem letniku bogoslovja smo prišli vdrugič v dotiko z njim. Predenšel je cerkveno zgodovino. Govoril je hitro in pretirano, a vedno tako, da nam ni bilo nikdar dolg čas. Večkrat se je tudi razgrel, mahal je z roko po zraku, vpletal v razlago dogodbe in misli, ki so bliskoma pojasnile položaj, ter neredko končal s čim nepričakovanim.

Bil je dr. Stegenšek pravi učen-

jak. Kakor je bil naglih misli in besed, taka je bila tudi njegova hoja; po stopnicah menda ni šel nikdar kakor navadno gremo. Njegova suha postava, izsušeno grlo, njegov grško-klaški profil, njegov zanašajoč korak, vse ga je kazalo kot moža, ki nima telesnih misli in skrbi. Praviti so, da je sedel doma pri knjigah, in ko mu je sestra prinesla kosilo, je pozabil nanje; potem se mu je mudilo v šolo — in ostal je brez jedi. Ze dolgo je bil slabega želodca.

Ni pa bil dr. Stegenšek učenjak, s katerim ni mogoče govoriti, suhoparen, tuj ljudem. Nekateri so ga sicer imeli za takšnega, a po krivici. Mi n. pr. smo imeli veliko zaupanje do njega, vse svoje križe smo mu potožili. Včasih je prišel pogovor tudi na svetovni položaj in na politiko, kar je bilo med vojsko skoro neizogibno. Dolgo je bil prepričan, da zmaga Nemčija in Avstrija. Sele, ko je bila Srbiha pogažena, ententa se pa le ni udala, je začel dvomit. Zelo smo se čudili da tega ni sprevidel že prej.

Imel je navado, da je delal izlete sam, in za počitek je sam ležal kje za gozdom. Včasih se je tudi kje zglasil. Tako sem prišel nekoč z njim skupaj pri Sv. Križu nad Mariborom. Bilo je zanimivo, ko smo ogledovali novi križev pot v cerkvi, in ko je potem pri mizi govoril o svojem velikem delu „Jeruzalem“, ki bo gotovo v štirih letih in bo predručilo vso dosedanje biblično arheologijo; imel je čisto svoje misli o vojski in o slovenskih razmerah.

V šoli nam je pravil, da je šel nekega dne mimo gostilne, pa ga je nek do pozdravil s psovko „Pfaff“. Sel je naravnost notri, in nazadnje so se do brs sporazumeli. Zopet drugič je šel na sprehod tja doli za Dravo, pa ga

je nahnul nek socialni demokrat. Doktor se ustavi pri njem in ločila sta se v prijaznosti.

Zalostnega ali potrtega nisem videl dr. Stegenška nikdar. Pravil nam je, kak razložek da je med svetim Hieronimom in sv. Avgustinom: Hieronim silovit, vročkrven, nagnjen k pretiravanju; Avgustin mil, ugoden, miren. Gotovo si je vzel tudi sam te lastnosti svojega patrona za vzgled.

Pravijo da je vsak človek nagnjen k temu ali onemu poglavitnemu grehu. Dr. Stegenšek se ti je zdel človek brez strasti, v katerem se je družila izredna marljivost z globoko vernostjo, mehkosrčnost z deviško sramotljivostjo, otroška udanost do predstojnikov z ljubeznjivo prijaznostjo, do vsakega drugega, učenost s poniznostjo.

Dve reči pa so, o katerih bi ga bil rad prosil za pojasnilo: toda nisem se prej spomnil, in njegova smrt je prišla tako hitro; prvič, zakaj ni dal v „Ljubitelja kršč. umetnosti“ nekaj, kar bi bil moral dati; drugič, ni ni jasno njegovo stališče nasproti abstinenci. Sam ni bil abstinent, kakor tudi ni bil sv. Avgustin. Meni je tudi da bi se morala „Sveta vojska“ boriti ne samo proti pijančevanju, ampak obenem tudi proti nenavnosti in še marsičemu drugemu. In, veš, to so menda čutila protialkoholna društva sama, zato je tudi naša „Sveta vojska“ v zadnjih letih razširila svoj delokrog na boj zoper nenavnost, surovost in slabe zdravstvene razmere med našim ljudstvom.

Dalje pripovedi.

Pridobivajte naročnike!

MALA NAZNANILA

RAZNA:

Ceno kupite moške hlače dobre kron 120—, 190—, 230—, moške spodnje hlače K 80— in 88—, srajce pisane ali bela K 120—, 145—, 170—, hlačešina 126 cm široka 1 m K 70— do 148—, plavotisk, lep, 1 m K 40—, 45—, 48—, oksford, dober 1 m K 40—, 46—, rujavo platno 1 m 34— do 40—, sifoni, fini 1 m K 42— do 50—, predpasniki za ženske K 58—, 66—, 72—, 85—, glavni robci, lepi 4 K 30—, 36—, 42—, konjske štrange 1 par K 24—, 30—, 38—, 44—, uzde navaadne in pletene K 15—, 17—, vrvi za perilo, zidarje, tesarje in seno; dežni gumi plašč, angleški kron 1120—, žamet rižast, črn, rujav in zelene barve za moške obleke 1 m K 130— do 145—, toaletno milo, žepna zrcala, britve, nože, trake za čevlje, cigaretni papirke, vse vrste krtač, lasne igle, glavničke in raznega drugega blaga v zalogi

Alojz Gnušek, Maribor, Glavni trg št. 6, Slovenija. 65

Inserirajte v Straži!

KREDA

Inserirajte v „Straži“.

Ure vsake vrste se sprejemajo v popravilo. Zaloga ur, zlatnine in srebrnine. Kupujem srebrne krone, dvekronske novce srebrne goldinarje itd. 119
JAN IGNACIJ, MARIBOR. Grajski trg v Gradu (Burg). 7-10

Prih. živinski sejem v Slov. Gradcu bi se moral vršiti dne 19. marca, ker pa je ta dan praznik, se vrši sejem v petek, dne 18. marca, kar se daje slavnemu občinstvu na znanje. 153

Dražba lova.

Lovska pravica krajevne občine „Zice“ se da potom javne dražbe do 30. junija 1923 v zakup. Ta dražba se vrši na uradni dan pri Sv. Lenartu v četrtek 14. aprila 1921 predpoldne. 150

PRODA SE:

Popol. sobna oprava omara z ogledalom na tri vrata, kopalna banja in razno drugo pohištvo se po ceni prodaja. Vpraša se pri Leschantz, Solška ulica 5, Maribor. 152

in sicer najfinejša je zopet došla. Cena 100 kom. K 36—. Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Posedstvo na Rogozi št. 22 orolov zemlje, na prodaj. Vpraša se pri Stefanu Čepe, posestniku v Rogozi št. 22, Hoče pri Mariboru. 149

Proda se: dve omari, eno veliko ogledalo dve veliki podobi in eden parovan. Frankopanova 9, Marib. 151

Učenec za urarsko stroko se takoj sprejme pri Rudolfu Bizjak, urar in draguljar, Maribor, Krekova ulica 8/II. 2-2

Za Veliko noč!

Za pomlad!

priloga svojo veliko zalogo vsakovrstnega manufakturnega in modnega blaga. Cene zelo znižane! Postrežba točna. Za izborni kakovost se jamči

Karel Worsche, veletrgovina, Maribor. Gosposka ulica 10.

Čevlje, dokolenice (gamaše), obleke, perilo, tržne torbice, pot. košare, vrvi, ter razno galanterijsko blago kupite najceneje pri tvrdki

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

Na debelo Veletrgovina z železnino Na drobno

PINTER & LENARD

MARIBOR, Aleksandrova cesta 32-34, MARIBOR

Priporočajo svojo bogato zalogo železa, nosilcev (travert), cementa, pločevine, vseh vrst kovanja, štedilnikov, železnih, mrež in vseh v to stroko spadajočih predmetov po nizkih cenah. 1-3 143 Postrežba točna in solidna!

JULIO

MEIN L

D. D.

KAVA

ČAJ

KAKAO.

Središnjica: Z A G R E B.

Podružnice:

ZAGREB, Duga ulica 6.

LIUBLJANA, Aleksandrova cesta 1.

MARIBOR, Gosposka ulica 7.

PECUH, Kraljevska ulica 19.

RUDOLF NIEFERGAL

Maribor Koroška cesta 1 Maribor

TRGOVINA

z manufakturnim blagom.

Za Veiko noč in pomlad

velika izbira, nadalje nogavice domačega izdelka po zelo ugodnih cenah. 2-2

Spodnještajerska ljudska posojilnica

Stolna ulica šte. 6. v Mariboru reg. zadr. z neom. zav.

Cbrestuje vloge po 4% in 4 1/4%

Daje posojila na vknjižbo ali poročstvo. Stroški so neznatni, ker oskrbi zavod vknjižbo brezplačno. 185

Za varnost vlog iamči rezervni sklad, naložen v vinogradnem posestvu, v hiši in stavbiščih na najlepšem prostoru v Mariboru.

Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica sama.